

Висновки... Діяльність вчителя складається з певних елементів, що взаємопов'язані і утворюють своєрідну структуру, систему, послідовність. Педагогічна діяльність може бути успішною лише у тому випадку, коли структура особистості вчителя, його психологічна компетентність відповідає структурній діяльності. Таким чином проблема педагогічної діяльності викладачів художньо-естетичного профілю повинна розглядатися в контексті психолого-педагогічної готовності. До подальших напрямів досліджень зазначеної проблематики ми віднесли питання експериментальної перевірки ефективності викладених теоретичних положень. Це дозволить підвищити ефективність роботи щодо впровадження технології особистісно-орієнтованої педагогічної діяльності викладача художньо-естетичного профілю в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів.

Література

1. Бех І.Д. Виховання особистості. Кн. 2 : Особистісно-орієнтований підхід науково-практичні засади виховання / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
2. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність особистості учителя / Іван Андрійович Зязюн. – К. : Вища школа, 2003. – 195 с.
3. Кан-Калик В.А. Педагогическое творчество / Виктор Абрамович Кан-Калик, Николай Дмитриевич Никандров. – М. : Педагогика, 1990. – 140 с.
4. Левин К.Ц. Разрешение социальных конфликтов / Курт Цадик Левин. – СПб. : Речь, 2000. – 237 с.
5. Лузина Л.М. Формирование творческой индивидуальности учителя в педвузе / Людмила Михайловна Лузина. – Ташкент. : ТГПИ, 1986. – 186 с.
6. Маслоу А.Г. Мотивация и личность / Абрахам Гарольд Маслоу. – СПб. : Евразия, 2010. – 352 с.
7. Мерлин В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности / Вольф Соломонович Мерлин. – М. : Педагогика, 1986. – 254 с.
8. Радкевич В.О. Сучасні проблеми професійно-художньої школи / В.О. Радкевич // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С.36-41.
9. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива / Василий Александрович Сухомлинский. – М. : Просвещение, 1981. – 192 с.

Анотація

У статті розглядається питання актуальності психологічної готовності педагога художньо-естетичного профілю до педагогічної діяльності, аналізуються сучасні психологічні концепції особистості з точки зору внутрішньо-особистісного конфлікту у структурі особистості педагога.

Аннотация

В статье рассматривается вопрос актуальности психологической готовности педагога художественно-эстетического профиля к педагогической деятельности, анализируются современные психологические концепции личности с точки зрения внутренне-личностного конфликта в структуре личности педагога.

Summary

In this article the problem of the actuality of psychological of the teacher o artistic-aesthetic profile for pedagogical activity is represented, modern psychological conceptions of personality on the point of view of the internal-personal conflict in the structure of pedagogical activity is analyzed.

Ключові слова: педагогічна діяльність, педагог художньо-естетичного профілю, сучасні психологічні концепції особистості.

Ключевые слова: педагогическая деятельность, педагог художественно-эстетического профиля, современные психологические концепции личности.

Key words: pedagogical activity, the teacher o artistic-aesthetic profile, modern psychological conceptions of personality.

Подано до редакції 17.03.2011.

УДК 378.147(045)

© 2011.....

..Іванчук Ю.Б.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОФЕСІНО ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У ВТНЗ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблема вдосконалення науково-теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців є однією з найактуальніших у світовій та вітчизняній професійній освіті. Сучасне суспільство має фундаментальну освітню потребу у формуванні особистості, здатної до саморозвитку і самовдосконалення; особистості, яка б легко адаптувалася до швидкозмінних соціальних та технологічних умов, мала високий інтелектуальний та творчий потенціал, вміла використовувати набуті знання як до розв'язання прикладних завдань (в галузі інформаційної безпеки), так і до виробництва нових знань. Якісна фахова освіта передбачає формування не лише вузькоспеціалізованих знань для безпосереднього виходу на ринок праці, а й

дієвих довготривалих знань, які можуть бути забезпечені лише за умови їхньої фундаментальності та у формуванні у студентів професійно значущих якостей.

Наприклад, С.Гелерштейн [2] відзначав, що зі зміною умов праці та при висуванні нових вимог до професій, у людини відбувається зміна сформованих навичок і розвиток здібностей. Вчений висловив думку про зміни професійно значущих якостей у процесі просування від рівня професійної непридатності до рівня майстерності. Представники нового підходу стверджували, що професійно значущі якості розглядаються як психологічні утворення, які розвиваються у процесі діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

М.Клищевська і Г.Сонцева вважають, що виділення професійно значущих якостей на основі загальних уявлень про функції і процеси професійної діяльності обмежується лише встановленням взаємозв'язків індивідуально-особистісних особливостей з ефективністю діяльності.

Інший підхід до виявлення професійно значущих якостей пропонують І.Кондріна, і Г.Пінігіна. Він містить у собі виявлення рівня сформованості ряду індивідуально-особистісних особливостей тих, кого навчають (на прикладі інженерів), шляхом тестування за методикою всебічного обстеження особистості, що відрізняється, як доведено Т.Степановою, високою валідністю і надійністю результатів.

На думку Л.Бобікової [1] до ансамблю професійно значущих якостей особистості, що забезпечують успішну професійну діяльність інженера, входять професійна компетентність, аналітичне мислення, комунікабельність, технічні здібності та вольові якості.

На підставі аналізу довідкових видань та визначень, що використовують відомі педагоги та психологи для опису такого феномену як "якість", можна зробити висновок, що термін "якість" розкривається у контексті таких понять, як властивість, особливість, ознака, риса. У зв'язку з цим поняття "якість" розглядається нами у визначеному семантичному полі.

У науковій психолого-педагогічній літературі широко використовуються поняття "якості особистості" або "риси особистості". На нашу думку, незважаючи на їх широке використання, вони не мають чіткого термінологічного визначення. У більшості психологічних та педагогічних словників ця категорія не вказується, не розкривається її значення і в предметних вказівках фундаментальних монографій, навіть тоді, коли вона багаторазово вживається.

Енциклопедія професійної освіти тлумачить професійно значущі якості як – "індивідуальні якості суб'єкта, які впливають на ефективність його діяльності та успішність оволодіння нею" [9, с. 352]. З метою подальшого дослідження професійно значущих якостей майбутніх фахівців в інформаційній галузі розглянемо визначення цього поняття у сучасній педагогічній теорії.

Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що ані в педагогіці, ані в психології немає єдності думки як стосовно того, що називати професійно значущими якостями, так і стосовно їх кількості.

На думку сучасних психологів та педагогів, зокрема В.Шадрікова, під професійно значущими якостями розуміються індивідуальні якості та здібності суб'єкта діяльності, які впливають на ефективність діяльності та успішність оволодіння нею. Професійно значущі якості являють собою окремі динамічні риси особистості, окремі психічні і психомоторні властивості, які виражаються рівнем розвитку відповідних психічних і психомоторних процесів.

Професійно значущих якостей мають де що подвійний характер, так як, виражається у тому, що, з одного боку, вони є передумовою професійної діяльності, а, з іншого, самі удосконалюються та шліфуються в процесі набуття фахового досвіду.

В.Сластьонін відносить до професійно значущих ті якості, що впливають на ефективність праці, і, є передумовою, і результатом професійної діяльності. До професійно значущих якостей вчений відносить психічні процеси (розумові, сенсорні, мовні, мнемічні) та психічні стани, а також мотиви професійної діяльності [6, с. 24].

О.Жиронкіна визначає професійно значущі якості економіста як сукупність індивідуально-особистісних властивостей людини, що сприяють успішності професійної діяльності в галузі економіки і відповідають сучасним вимогам професії [3, с. 36].

На думку Л.Бобікової, професійно значущі особистісні якості – це індивідуальні особливості людини, що забезпечують успішність в оволодінні професією, сприяють формуванню позитивного ставлення до людей, з якими індивід працює і спілкується, допомагають розвитку прагнення до особистісного росту і самовдосконалення в обраній сфері діяльності [4, с. 69].

Е.Зеєр під професійно значущими якостями розуміє психологічні властивості, якості та здібності особистості, необхідні для професійної діяльності. На думку вченого, до складу цих психологічних характеристик входять також такі якості, як відповідальність, здатність приймати рішення, корпоративність, самостійність та інші [8, с. 16].

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає у визначенні професійно значущих якостей особистості професіонала, який працює у галузі інформаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження... Професійно значущі якості формуються на основі особистісних якостей індивіда в процесі його професійного становлення. Тому для обґрунтування процесу їх формування та розвитку проаналізуємо теоретичні підходи щодо професіоналізації особистості.

Процес професійного становлення особистості завжди характеризується індивідуальністю, що дає можливість розуміти індивідуальність професіонала як вищий рівень розвитку особистості.

Вивчення проблем особистісного становлення професіонала прямо пов'язане з тим, як виявляються професійно значущі якості людини, яка знаходиться на певному рівні професіоналізації. Виділення професійно значущих якостей залежить від уявлень дослідника про структуру особистості професіонала, що є визначальним фактором при розподілі цих якостей на визначені підструктури. Ми виходимо з такого рівневого уявлення про структуру особистості, у якій вся сукупність професійно значущих якостей складається із чотирьох ієрархічно пов'язаних між собою рівнів: 1) індивідуально-виконавчого або інструментального; 2) індивідуально-психологічного; 3) соціально-психологічного; 4) духовно-культурного [7, с. 144-147].

Перший рівень пов'язаний із сприйняттям людини як суб'єкта діяльності чи зовнішньої активності. Вирішальне значення для опису індивіда за цим параметром має визначення складу засвоєних професійних знань, умінь і навичок, а також загальна оцінка продуктивності його діяльності при виконанні конкретних завдань, що постають перед ним, працездатності і витривалості.

Другий рівень аналізу життєдіяльності людини припускає розкриття індивідуально-психологічних і психофізіологічних особливостей, на базі яких виростає здатність до продуктивної праці та ефективної діяльності. Розгляд людини як індивідуума з притаманними їй неповторними особливостями припускає вивчення типу нервової системи, швидкості протікання нервових процесів, специфіки розвитку її психічних процесів (пам'ять, увага, мислення тощо), а також психологічного типу, характеру, виражених здібностей і схильностей до тих чи інших видів діяльності.

Третій рівень вивчення людини припускає створення її соціально-психологічного портрета. На цьому рівні будь-яка людина може бути сприйнята як представник соціокультурного середовища, у якому вона росла і виховувалась, до якого належить тепер за родом своєї професійної діяльності чи способу життя. На цьому рівні мова йде про людину як представника визначеного соціуму, у який вона включена, і традиції життя, яких вона дотримується. Специфіка соціального оточення, у свою чергу, залежить від національних та історичних коренів людини, її мовної культури, сприйнятих моральних норм, розвитку її громадянських почуттів і родинних взаємин, ступеня матеріальної забезпеченості родини, а також поглядів, що лежать в основі придбання людиною соціального досвіду.

Нарешті, на четвертому рівні про людину можна говорити як про вільну особистість, що конституює свій життєвий світ. Розглядаючи людину з цього погляду, необхідно розкрити ціннісно-смыслову канву її життєдіяльності, тобто виявити її інтереси, потреби, наміри і бажання, що є прихованими спонукальними причинами дій і вчинків.

Характеризуючи людину через ціннісно-смыслову сферу її життя, ми одержуємо можливість визначити, як людина розуміє свою особисту волю, наскільки вона цінує і чому присвячує свою свободу. На цьому рівні людина виступає творцем і хазяїном свого життя, направляє усі свої сили на досягнення визначених життєво важливих цілей. Усвідомивши коло своїх життєвих цінностей, людина починає активно їх захищати і проводити в життя, будувати на цьому "камені" свій суб'єктивний життєвий світ і свою професійну діяльність. Сказане вище про рівні життєдіяльності людини відкриває можливість виділити чотири рівні індивідуально-ділових якостей, що складають її узагальнений психологічний портрет.

Перший рівень задає діяльнісні і поведінкові якості людини, її здатність практично діяти в професійному середовищі і виявляти себе в певній поведінці. Другий рівень життєдіяльності людини виявляє групу індивідуально-психологічних властивостей і якостей. На третьому рівні формуються соціально-психологічні якості людини, у яких розкриваються її місце і роль у спілкуванні та взаємодії з іншими людьми, форми її соціальної адаптації.

Четвертий рівень веде до визначення духовно-моральних якостей людини, у яких відображається міра її особистісної зрілості.

Системний аналіз життєдіяльності людини та її індивідуально-ділових якостей дозволяє побачити, наскільки фактично складне завдання побудови психологічного портрета особистості, тому що в ньому відбиваються риси різних рівнів. Для того, щоб поєднати ці характеристики в єдиному психологічному портреті, необхідно попередньо усвідомити, що в створеній ієрархічній моделі пріоритетне значення належить верхнім рівням керування, які додають людському життю свідомість, цілеспрямованість, упорядкованість і гуманістичну орієнтацію, а професійної діяльності дозволяють сприяти особистісному розвитку професіонала.

Перелічені духовно-моральні та соціально-психологічні якості людини складають глибинні, ядерні характеристики її індивідуально-ділового портрета і професійного світогляду. Розкриваються вони через визначення двох складових:

- цілей і змісту життєдіяльності людини;
- життєвих принципів і переконань, що складають її світогляд.

Із сукупності відносин людини до самої себе, інших людей і своєї справи, на наш погляд, у кінцевому рахунку і створюється психологічний портрет особистості, що може нести в собі як привабливі, так і непривабливі риси. Розкривається цей портрет у поведінці людини, що складається з окремих вчинків.

Виділена структура особистості стала основою для визначення професійно значущих якостей особистості професіонала, який працює у галузі інформаційної безпеки.

Реалізація особистісного підходу до проблеми становлення особистості професіонала в галузі інформаційної безпеки припускає вивчення професійної діяльності на різних етапах її освоєння. Основним є власне співвідношення її елементів та структура, їхній зв'язок.

Професіоналізм не може бути зведений до одного лише оволодіння певними знаннями, уміннями і навичками, але разом із цим володіння професійно значущими якостями, що обумовлюють прагнення особистості до професійного самовдосконалення.

У зв'язку з цим необхідно розглянути ще одне поняття, яке пов'язане з вивченням феномену професіоналізму і особистості професіонала. Мова йде про психологічну придатність до професії, яка є характеристикою особистості, що відбиває успішність оволодіння професією і ступінь задоволення людини своєю працею. Ці критерії за своїм характером є відносними, а часом і суб'єктивними. Разом з тим саме вони дозволяють вивчати та оцінювати психологічні аспекти професійної придатності, яка, як психологічна характеристика особистості, формується в процесі навчальної діяльності і, насамперед, в самій праці.

Проблема визначення професійної придатності та накреслення шляхів її формування надзвичайно актуальна. Теоретично, кожна людина може опанувати будь-яку професію, але реально на оволодіння фахом, який не відповідає внутрішнім вимогам особистості, витрачається занадто багато зусиль; майбутнє професійне зростання часто буває проблематичним, що веде за собою обмеження життєвої активності, непродуктивність праці і відбивається на родині, на організації і на всьому суспільстві. Відомі численні факти, коли людина не досягає жодних успіхів, хоча і щиро бажає працювати у певній галузі і має потрібну підготовку.

Професії та їх вимоги до психофізіологічної організації людини надзвичайно мінливі, у той час як сама ця організація у своїй природній основі, із властивими їй індивідуальними варіантами та особливостями, залишилася протягом усієї людської історії практично незмінною. На базі тих самих природних чи даних задатків відбувалося і відбувається оволодіння найрізноманітнішими видами діяльності. Люди не народжуються потенційними інженерами, економістами, юристами, як вони не народжувалися гладіаторами і ткачами. Далеко не завжди від людини залежить, яку професію їй доводиться обирати.

Досить довгий час під професійно значущими якостями особистості розуміли набір психофізіологічних функцій і психологічних властивостей людини, що забезпечують високу працездатність і прискорену професійну адаптацію до умов праці, що змінюються. Таке уявлення припускає розгляд людини як індивіда – носія робочої сили, але не як особистості, яка реалізує в обраній професії накопичений духовний та інтелектуальний потенціал, певний рівень розвитку культури, свідомості та самосвідомості. Утилітарний підхід до людини і виключно виробничий погляд на професійно значущі якості призвели до утвердження уявлення про специфіку їх складу для конкретних професій. У результаті на фоні різноманітності психофізіологічних і психологічних функцій, необхідних працівнику кожної сфери, практично перестала розглядатися загальна тенденція зміни змісту і характеру праці фахівця. Склалася наступна картина: вимоги сучасного виробництва, продиктовані людині конкретними видами праці, поглинули універсальні характеристики особистості, що є істотними та значущими для визначення перспектив подальшого розвитку суспільства. На нашу думку, варто відновити втрачений зв'язок професійно значущих якостей з характеристиками особистості, обумовленими способами свідомої регуляції життєдіяльності людини.

Таким чином, повноцінний розвиток особистості професіонала вступає в протиріччя з основними вимогами до тієї діяльності, яку він виконує. Тільки вихід за рамки конкретних ситуацій дозволить людині удосконалюватися одночасно зі зміною змісту професійної діяльності.

Висновки... Враховуючи усе вищезазначене, можна зробити висновок, що у ролі професійно значущих якостей може виступати будь-яка якість особистості, що включена у процес діяльності. На підставі викладеного вище можна визначити професійно значущі якості фахівців в галузі інформаційної безпеки як комплекс логічно й діалектично пов'язаних між собою взаємовпливових індивідуально-особистісних рис та здібностей, що зумовлюють одна одну, актуалізуються на рівні професійних завдань, на поведінковому рівні й у процесі соціалізації особистості та сприяють успішності професійної діяльності в науковій і викладацькій сфері та на виробництві.

При всій своєрідності комплексів професійно значущих якостей у різних видах професійної діяльності можна, однак, назвати ряд особистісних якостей, що є професійно значущими для будь-якого виду професійної діяльності. У психології праці традиційно прийнята класифікація професійно значущих якостей фахівців за

наступними групами: моральні, комунікативні (в тому числі і педагогічний такт), вольові, інтелектуальні, перцептивні якості, мнемічні (якості пам'яті), атенційні (якості уваги); психомоторні. У професіограму, яка є характеристикою, описом окремої професії, традиційно включені основні вимоги до наступних якостей (психофізіологічних властивостей) особистості професіонала: атенційні (увага), спостережливість, мнемічні (пам'ять), моторні (рухові), сенсорні (органи почуттів), розумово-імажитивні (інтелект, уява), емоційно-вольові, комунікативні.

Професійний розвиток на різних етапах життєдіяльності (та в процесі навчання у ВНЗ, і безпосередньо на робочому місці) є або результатом, або засобом розвитку особистості. Підвищується значущість таких професійно-ділових якостей, як здатність до стратегічного мислення, прийняття рішень, уміння інтегрувати різні аспекти діяльності та розуміти своїх колег, виконувати лідерські функції, працювати у складі команди (групи), а також гнучкість і бачення ключових чинників ефективності діяльності. Крім того, на сьогодні для фахівця важливого значення набувають такі якості, як схильність і готовність до ризику, визнання етики трудових стосунків тощо [3, с. 38-39].

Вищий навчальний не тільки надає професійні знання, уміння і навички, але й формує ряд професійно значущих і соціально необхідних особистісних якостей, що характеризують соціальний портрет майбутнього фахівця. До них належать: культура системного мислення, організаційна поведінка, комунікативна культура, уміння працювати в команді, толерантність, прагнення до самопізнання і саморозвитку, висока професійна відповідальність, організаторські та лідерські якості, стійкість до соціальних, психологічних і економічних факторів, які постійно змінюються, гнучкість і креативність мислення, уміння представляти свої професійні і особистісні якості.

А за сучасних умов розбудови і прискорення соціально економічного розвитку України особливого значення набувають такі якості фахівця в галузі інформаційної безпеки ВНЗ як ініціативність у розв'язанні нетрадиційних завдань, мобільність, креативність, спроможність до самоосвіти, цивілізаційна толерантність, інтеркультурологічна компетенція, що у свою чергу, разом із знанням іноземної мови, уможливають здатність до кваліфікованої професійної діяльності як у своїй країні, так і в іншомовному середовищі. Ми погоджуємося з думкою Г.Копил [5, с. 193] професійна культура фахівця – інтегральна якість, яка базується на міцному фундаменті розвинених власне професійних якостей і властивостей, а також культури філософського, соціального, економічного, екологічного та іншого мислення, на готовності та вмінні людини реалізовувати нею увесь свій духовно-моральний потенціал.

Література

1. Бобикова Л.К. Формирование профессионально значимых качеств личности инженера у студентов технического вуза : дис ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Лилия Кимматовна Бобикова. – Елабуга, 2001. – 182 с.
2. Геллерштейн С.Г. Проблемы психологии профессий в системе советской психотехники / С.Г.Геллерштейн. – М.-Л., – 1931. – 191 с.
3. Жиронкина О.В. Формирование профессионально значимых качеств будущих экономистов в процессе изучения общеобразовательных дисциплин: дис. ... канд. пед наук: 13.00.08 / Ольга Валериевна Жиронкина. – Кемерово, 2003. – 252 с.
4. Зеер Э. Ф. Психология профессионального образования / Э. Ф. Зеер – М.: Изд-во Моск. Психол.-социальн. ин-та; Воронеж : Изд-во НПО «Модек», 2003. – 480 с.
5. Копил Г. О. Соціальне значення формування професійної культури студентів економічних спеціальностей / Г.О. Копил // Нові технології навчання: зб.наук.праць – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 36. – С. 193-195.
6. Педагогика профессионального образования. / [под ред. В. А. Сластенина]. – М. : Академия, 2004. – 368 с.
7. Професійно значущі якості сучасного фахівця. Сутність та структура : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. [“Соціум. Наука. Культура”], (Київ, 28-30 січня 2006 р.). – К.: Тов. ТК Меганом, 2006. – 80 с.
8. Фонарев А. Р. Психология становления личности профессионала / А. Р. Фонарев. – М., Воронеж: Модэк, 2005. – 236 с.
9. Энциклопедия профессионального образования: в 3 т. / [под. ред. С.Я.Батышева]. – М.: АПО, 1998. – Т.2. – 1998. – 568 с.
10. Якиманская И.С. Разработка технологии личностно-ориентированного обучения / И.С.Якиманская // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – С.31-42.

Анотація

Стаття присвячена дослідженню сучасного стану професійно значущих якостей майбутніх фахівців у галузі інформаційної безпеки у ВНЗ.

Аннотация

Статья посвящена исследованию современного состояния профессионально значимых качеств будущих специалистов в области информационной безопасности в ВТУЗ.

Summary

The article describes the current state of professionally significant qualities of future specialists in the field of information security in higher technical schools.

Ключові слова: професійно значущі якості, критичне мислення, особистість професіонала, індивідуальність професіонала, системний аналіз, психологічна придатність.

Ключевые слова: профессионально значимые качества, критическое мышление, личность профессионала, индивидуальность профессионала, системный анализ, психологическая пригодность.

Key words: significant professional quality, critical thinking, professional identity, system analysis, psychological suitability.

Подано до редакції 14.02.2011.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. Лузік Е.В.

УДК 378.147:371.134

© 2011.....Кривильова О.А.
ТВОРЧИЙ ПІДХІД У ВДОСКОНАЛЕННІ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Стратегічний напрям на безперервність освіти потребує глибоких концептуальних змін у системі підготовки педагогічних кадрів, її корегування. Змінюються завдання, цілі, функції загальноосвітньої школи, трансформується вища освіта України в контексті Болонського процесу. Модернізуючи навчально-виховний процес у вищих навчальних закладах відповідно до стратегічних орієнтирів трансформації вищої освіти, потрібно вирішити питання механізмів пізнавальної діяльності, проблем рівності та свободи в освіті. Як зазначають науковці розвиток творчих здібностей має стати одним із принципів організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Творча особистість зі швидким, гнучким, оригінальним і критичним мисленням, багатою уявою, мобільною пам'яттю значно краще пристосовується до побутових, виробничих, соціальних умов, змінює їх відповідно до власних уподобань, переконань. Залучення студентів до вирішення посильних творчих завдань, заохочення в них творчого підходу до розв'язання проблем (пропагування оригінальних вирішень тривіальних завдань) сприяє розвитку творчого потенціалу студентів [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях приділяється належну увагу професійній підготовці майбутнього вчителя, зокрема змісту педагогічної освіти (А.Алексюк, С.Гончаренко, М.Євтух, І.Зязюн, І.Підласий та ін.), удосконаленню технологій навчання майбутніх учителів (В.Бондар, О.Мороз, О.Пехота, О.Савченко та ін.), оптимізації методів і прийомів професійної підготовки майбутніх фахівців (Д.Кавторадзе, М.Поташник, Т.Яценко та ін.), орієнтації студентів вищих педагогічних закладів на творчість (І.Гуткіна, П.Щербань, Р.Шакуров та ін.).

Великий вплив на проектування теорії професійного становлення здійснили праці А.Бодальова, Л.Божович, Є.Климова, І.Кона, А.Маркової, Л.Мітіної та ін. Зокрема, ряд авторів, досліджуючи процес професійного становлення майбутнього фахівця, спираються на розвиток професійних уявлень (В.Брагіна, Г.Білокрилова, В.Обносов). Ідеї дослідження успішної професійної адаптації особистості, а саме розвитку мотиваційно-потребнісного аспекту, розвинуто у працях Т.Вершиніної, В.Самойлової, О.Зотової, І.Кряжева, А.Андреевої, Г.Щукіної, О.Морова та ін.

Проблемі дослідження педагогічної творчості та особливостям підготовки до неї майбутніх учителів приділяли увагу В.Кан-Калик, Н.Кічук, Л.Лузіна, М.Нікандров, С.Сисоєва та ін. Процес розвитку творчого потенціалу студентів під час навчально-пізнавальної діяльності досліджували С.Гасанов, П.Кравчук, В.Лисовська, О.Приходько та ін. Шляхи інтенсифікації професійної підготовки майбутніх вчителів до творчої педагогічної діяльності вивчали В.Андреев, Н.Гузій, Ю.Карпова та ін. Питання формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості порушували Н.Бружукова, З.Левчук, А.Линенко та ін. Проблему підготовки майбутніх вчителів до формування творчої особистості учня, розвитку його потенційних можливостей досліджували В.Моляко, О.Кульчицька, С.Сисоєва, Т.Сущенко та ін.

Але на сьогодні ще не достатньо розкрито удосконалення професійного рівня майбутніх учителів з точки зору творчого впливу на їх пізнавальну діяльність.

Формулювання цілей статті... Саме тому метою статті є обґрунтування ролі творчого підходу в удосконаленні професійного рівня майбутніх учителів та умов його впровадження у навчально-пізнавальну діяльність.

Виклад основного матеріалу дослідження... Удосконалення (розвиток) – це становлення готовності людини до самостійної організації своєї діяльності відповідно до завдань різного рівня складності, що поставлені чи виникли, у тому числі, що виходять за рамки раніше засвоєних [4, с. 70].

Для успішного професійного розвитку особистості необхідна наявність індивідуально-особистісних (внутрішніх) та соціокультурних (зовнішніх) факторів. Внутрішні фактори включають індивідуальні особливості